

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МОДЕЛЬ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ НАВИЧОК І ВМІНЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Б.Т. Долинський

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського», dolinskiy58@mail.ru

Актуальність дослідження. Результати констатувального етапу експерименту щодо визначення рівнів сформованості майбутніх учителів початкової школи до формування у молодших школярів здоров'язбережувальних умінь і навичок засвідчили, що переважна більшість студентів перебуває на низькому і середньому рівнях цієї готовності. Відтак, виникає необхідність у цілеспрямованій роботі з формування готовності в майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності під час їхнього навчання у вищій школі. На підставі теоретичного дослідження проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів, аналізу Державного стандарту і навчальних програм та робочих планів підготовки студентів факультету початкового навчання ми вважали за необхідне побудувати експериментальну модель зазначеної підготовки під час навчання у вищому педагогічному закладі освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У методології науки модель (від франц. *modele*, від лат. *modulus* – міра, образ, норма) розуміється як аналог (схема, структура, знакова система) певного фрагмента природної та соціальної реальності, породження

людської культури, концептуально–теоретичного світу тощо – оригіналу моделі [4]. Науковцями модель визначається як спеціально спроектований педагогічний об'єкт, що має необхідний ступінь схожості з вихідним, адекватний цілям дослідження [2]; система, яка, відбиваючи або відтворюючи об'єкт дослідження, здатна його замінити, надати уявлення про суттєво важливі характеристики педагогічного явища, системи, ситуації [3]; явище, предмет, знакове утворення чи умовний образ, що знаходиться в деякому співвідношенні до об'єкта, який вивчається, і здатні замінювати його у процесі дослідження, надаючи інформацію про об'єкт [1].

Метою статті є побудова експериментальної моделі процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні під моделлю ми розумітимемо схему, яка відображає основні структурні складові процесу підготовки майбутніх учителів початкових класів, необхідних для формування в них готовності до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів (див. рис.). В основу дослідження було покладено особистісно–діяльнісний, системно–цілісний, культурологічний та аксіологічний методологічні підходи.

Чинником, що сприяє підготовці майбутніх учителів початкової школи до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів, в експериментальній моделі виступає наявність у вищому педагогічному навчальному закладі здоров'язбережувального освітнього середовища, оскільки якість освіти не може розглядатися поза контекстом здоров'я суб'єктів освітнього процесу, і передбачає взаємодію адміністрації закладу, викладачів і студентів, що забезпечує організацію навчального і позанавчального часу в такий спосіб, щоб не зашкоджувати фізичному, психічному, соціальному і духовно–моральному здоров'ю студентів, здійснює профілактику асоціальних умов життя і навчання, сприяє становленню майбутніх учителів як особистостей і професіоналів, формує потребу у здоровому образі життя. Переконані, що наявність у вищому педагогічному навчальному закладі здоров'язбережувального освітнього середовища впливатиме на ефективність упровадження у навчально–виховний процес визначених педагогічних умов, спрямованих на підготовку майбутніх учителів початкової школи до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів, до яких віднесено: озброєння майбутніх учителів початкової школи здоров'язбережувальними технологіями, що сприяє формуванню мотиваційної настанови на їх упровадження у майбутній професійній діяльності; інтеракція валеологічної освіти з дисциплінами гуманітарного, соціально–економічного, природничо–наукового, професійного та практичного циклів фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи; насиченість процесу професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи активними методами навчання, спрямованими на формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь; залучення майбутніх учителів початкової ланки освіти до фізкультурно–оздоровчої та спортивно–ігрової діяльності.

Готовність майбутніх учителів початкової школи до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів передбачає сформованість відповідних компонентів, якими виступили мотиваційний, когнітивний, технологічний, рефлексивний та здоров'язбережувальний. Рівні сформованості зазначених компонентів (високий, достатній, середній, низький) визначалися за допомогою відповідних критеріїв: мотиваційно–ціннісного (ознаки: наявність позитивної мотивації на здійснення педагогічної діяльності; настанова на ціннісне ставлення до здоров'я; наявність мотивації на досягнення успіху в діяльності, спрямованої на формування у молодших школярів здоров'язбережувальних навичок і вмінь), когнітивно–валеологічного (ознаки: володіння майбутніми вчителями способами і прийомами здоров'язбережувальної діяльності; вміння залучати молодших школярів до організованої колективної діяльності, спрямованої на збереження і зміцнення здоров'я; здатність проектувати діяльність, спрямовану на формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів), організаційно–діялісного (ознаки: наявність

організаційно–комунікативних здібностей; уміння організувати і здійснювати здоров'язбережувальну діяльність; уміння вирішувати педагогічні ситуації, наявність адекватної реакції на вчинки людей, що оточують (конфліктостійкість); контрольно–оцінного критерію (ознаки: уміння оцінювати і контролювати результати своєї діяльності; уміння здійснювати моніторинг власного здоров'я і здоров'я вихованців; уміння вдосконалювати здоров'язбережувальну діяльність (визначати припущені помилки й вносити корективи у власну діяльність); оздоровчо–поведінкового (ознаки: усвідомлення цінності власного здорового способу життя; сформованість потреби в заняттях фізичною культурою і спортом; наявність відчуття психологічного комфорту).

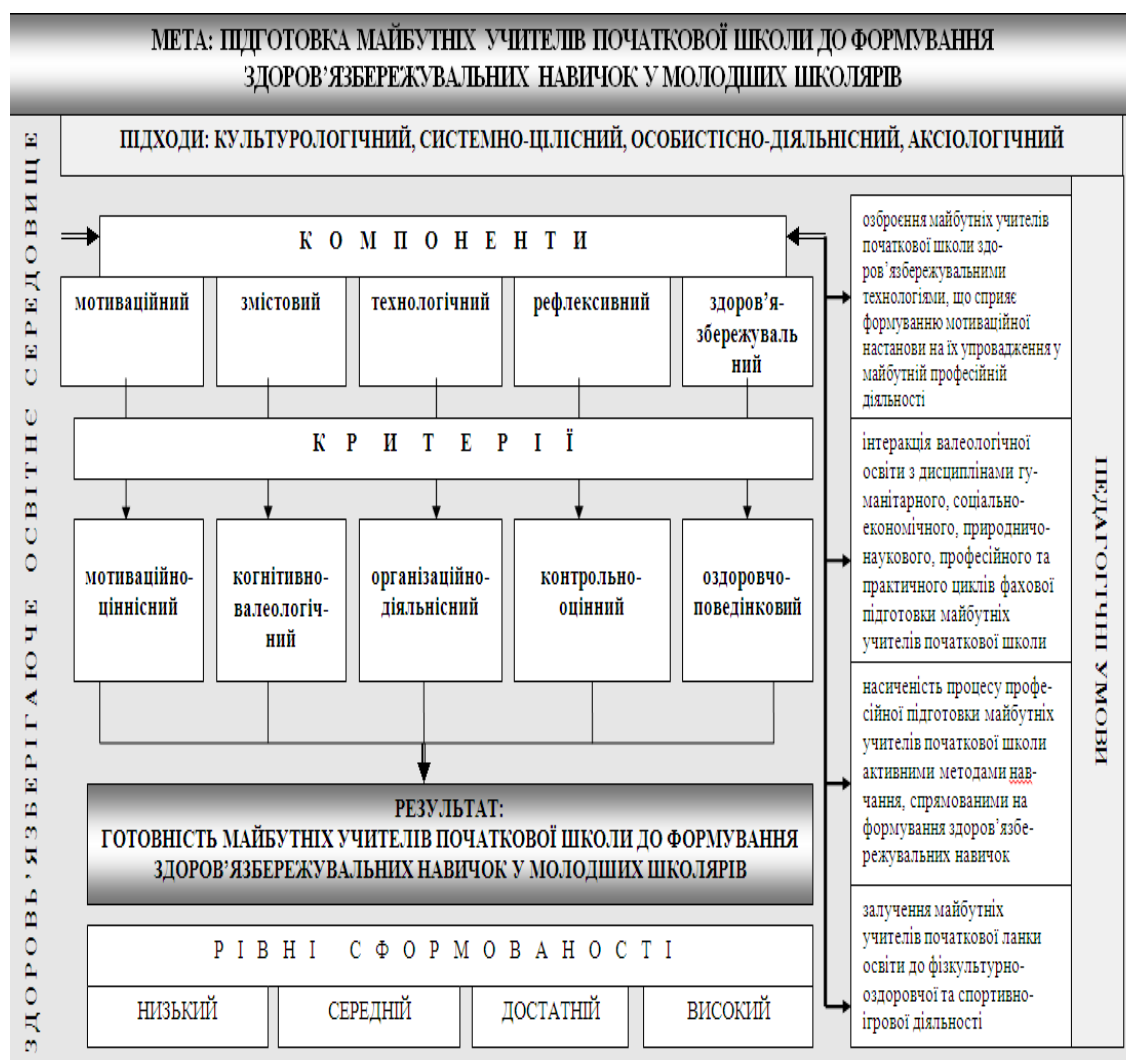

Рисунок – Схема експериментальної моделі процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здоров'язберігаючих навичок у молодших школярів

Висновки. Вважаємо, що реалізація експериментальної моделі у процесі підготовки студентів факультету початкового навчання із упровадженням визначених педагогічних умов сприятиме підвищенню рівнів сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів. Перспективу подальшого дослідження ми вбачаємо в перевірці на практиці ефективності побудованої моделі.

Література

1. Бабанский Ю.К. Оптимизация процесса обучения: общедидактический аспект / Ю.К.Бабанский. – М.: Педагогика, 1977. – 254 с.
2. Витун Е.В. Формирование готовности к здоровому образу жизни у студентов нефизкультурных вузов на основе ценностных ориентаций: автореф. дис. На соискание учен. Степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Е.В.Витун. – Магнитогорск, 2007. – 24 с.
3. Омельченко С.О. Взаємодія соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя дітей та підлітків: [монографія] / С.О.Омельченко. – Луганськ: «Альма–матер, 2007. – 352 с.
4. Философский энциклопедический словарь / Ред. Кол.: С.С.Аверинцев и др. – [2–е изд.]. – М.: Советская энциклопедия, 1989. – 814 с.